

Stanovisko Výboru regionů – Zelená kniha – Podpora mobility mladých lidí ve vzdělávání

(2010/C 175/08)

VÝBOR REGIONŮ

- vítá, že Komise svou zelenou knihou Podpora mobility mladých lidí ve vzdělávání zamýšlí rozproudit celoevropskou diskusi, aby bylo možné hovořit o možnostech větší podpory mobility, určit stávající překážky pro přeshraniční mobilitu mladých lidí a vyzdvihnout užitečnost zkušeností s mobilitou;
- domnívá se, že řešení tematiky mobility ve vzdělávání na evropské úrovni přináší značnou evropskou přidanou hodnotu a může poskytnout důležité podněty pro vypracování evropských, ale i národních, regionálních a místních programů, nástrojů a iniciativ zaměřených na přeshraniční podporu mobility mladých lidí ve vzdělávání;
- stvrzuje svoji opakovaně vyjádřenou podporu mobilitě v Evropě i mimo ni a spolu s Radou a Komisí zastává názor, že studijní pobyty v zahraničí se pro mladé lidi v Evropě postupně stávají pravidlem a neměly by být jen výjimkou;
- poukazuje na významný přínos k podpoře mobility ve vzdělávání, který mají místní a regionální orgány v souvislosti s informováním, poradenstvím a zvyšováním povědomí, i na jejich většinou podpůrná opatření v oblasti zajišťování kvality a financování; poukazuje na skutečnost, že často jsou to právě malé projekty mobility, o nichž se rozhoduje na místní, regionální či národní úrovni, které mají rozhodující vliv a přispívají k posílení evropské myšlenky, aktivního evropského občanství a demokracie;
- apeluje proto na Komisi, aby při vypracování a provádění programů mobility tuto základní úlohu územních orgánů více zohlednila tím, že je natrvalo zapojí do přípravy programů.

Zpravodajka: paní Männle (DE/ELS), poslankyně bavorského parlamentu

Odkaz: Zelená kniha Podpora mobility mladých lidí ve vzdělávání
KOM(2009) 329 v konečném znění

I. POLITICKÁ DOPORUČENÍ

VÝBOR REGIONŮ,

1. vítá, že Komise svou zelenou knihou Podpora mobility mladých lidí ve vzdělávání zamýšlí rozproudit celoevropskou diskusi, aby bylo možné hovořit o možnostech větší podpory mobility, určit stávající překážky pro přeshraniční mobilitu mladých lidí a vyzdvihnout užitečnost zkušeností s mobilitou;

2. stvrzuje svoji opakovaně vyjádřenou podporu mobilitě v Evropě i mimo ni a spolu s Radou a Komisí zastává názor, že studijní pobyty v zahraničí se pro mladé lidi v Evropě postupně stávají pravidlem a neměly by být jen výjimkou;

3. upozorňuje na skutečnost, že podpora mobility studentů a vyučujících je hlavní součástí spolupráce v rámci politiky vzdělávání v Evropě a jasným smluvním cílem činnosti Evropské unie v oblasti vzdělávání;

4. v této souvislosti se domnívá, že řešení této tematiky na evropské úrovni přináší značnou evropskou přidanou hodnotu a může poskytnout důležité podněty pro vypracování evropských, ale i národních, regionálních a místních programů, nástrojů a iniciativ zaměřených na přeshraniční podporu mobility mladých lidí ve vzdělávání;

5. považuje intenzivní výměnu informací a zkušeností mezi členskými státy za velmi přínosnou a v této souvislosti přisuzuje mimořádný význam zejména šíření osvědčených postupů členských států prostřednictvím Komise;

6. podporuje široký přístup zelené knihy, jejímž cílem je obsáhnout situaci všech mladých lidí v různých vzdělávacích kontextech a zahrnout přitom všechny oblasti formálního, neformálního a informálního vzdělávání;

7. poukazuje na významný přínos k podpoře mobility ve vzdělávání, který mají místní a regionální orgány v souvislosti s informováním, poradenstvím a zvyšováním povědomí, i na jejich většinou podpůrná opatření v oblasti zajišťování kvality a financování;

K rostoucímu významu mobility ve vzdělávání

8. souhlasí s názorem Komise, že mobilita ve vzdělávání, tj. pobyt v zahraničí za účelem získání nových dovedností a schopností, je jedním ze základních způsobů, jímž mohou mladí lidé urychlit svůj osobní rozvoj, získat přístup k novým znalostem, rozšířit své jazykové znalosti, získat mezikulturní schopnosti a zvýšit své příležitosti na trhu práce;

9. je přesvědčen, že v době stále pokračující globalizace a přeshraničního propojování všech oblastí života a práce jsou mezikulturní schopnosti, jazykové znalosti a mezinárodní znalosti stále důležitější;

10. dává Komisi za pravdu, že mobilita podporuje u mladých lidí hlubší smysl pro evropskou identitu a evropské občanství, jakož i boj proti xenofobii. Kromě toho prohlubuje šíření znalostí, které jsou klíčem k budoucnosti Evropy stavějící na znalostech;

11. souhlasí s Komisí, že by se mobilita ve vzdělávání měla stát neodmyslitelnou součástí evropanství a měla by být příležitostí pro všechny mladé lidi v Evropě, neboť by tím přispěla k zajištění konkurenceschopnosti Evropské unie, k budování znalostně intenzivní společnosti, a tím i k dosažení cílů Lisabonské strategie pro růst a zaměstnanost;

12. sdílí sice názor Komise, že za účelem vzdělání nebo odborné přípravy odchází do zahraničí celkově zatím stále příliš málo mladých lidí, upozorňuje však na to, že se zelená kniha nezabývá četnými finančními a organizačními opatřeními na podporu mobility mimo rámec programů EU, které jsou v členských státech nabízeny;

13. zdůrazňuje, že členské státy i místní a regionální orgány, ale také školy, vysoké školy a jiná vzdělávací zařízení a zařízení pro mládež, podniky, spolky a svazy podporují celou řadu projektů mobility, které slouží k formálnímu, neformálnímu a informálnímu vzdělávání;

14. poukazuje na skutečnost, že často jsou to právě malé projekty mobility, o nichž se rozhoduje na místní, regionální či národní úrovni, které mají rozhodující vliv a přispívají k posílení evropské myšlenky, aktivního evropského občanství a demokracie;

K předpokladům větší mobility mladých lidí

15. za hlavní kritérium uskutečnění a úspěchu mobility považuje dostupnost dostatečného množství cílených informací a odborného individuálního poradenství přímo v místě a na míru;

16. uvědomuje si potřebu dalších informací, zejména co se týče opatření na podporu mobility nad rámec programů EU, a domnívá se, že v této souvislosti by mohly pomoci přehledy o takovýchto programech, které již v členských státech existují, a to např. ve formě „příruček“ – i v elektronické podobě;

17. je toho názoru, že kromě kvality, transparentnosti, kompatibility a přijímání zahraničních nabídek vzdělávání a diplomů mají na ochotu k mobilitě vliv především institucionální a sociální rámcové podmínky a finanční faktory;

18. považuje za nezbytné přiblížit mladým lidem různé výhody mobility, ukázat jim stávající možnosti podpory a přesvědčit je o užitečnosti mobility;

19. upozorňuje na to, že mnoho překážek mobility lze zvenčí ovlivnit jen částečně, a zdůrazňuje své přesvědčení, že větší mobilita vyžaduje vysokou míru ochoty, času, úsilí a otevřenosti na všech stranách;

20. postrádá proto v zelené knize zmínku o individuální odpovědnosti mladých lidí dokázat navzdory přetrvávajícím překážkám mobility vlastní úsilí a iniciativu, např. při snaze o překonání existujících překážek díky účasti na organizovaných výměnách, a upozorňuje v této souvislosti na význam opatření, která v mladých lidech probouzejí a podporují vlastní iniciativu;

21. dále v zelené knize postrádá důraz na důležitou roli domova, jelikož základy pro připravenost odejít za vzděláním do zahraničí musí být včas položeny již v rodině; to vyžaduje, aby si rodiče byli vědomi mimořádné prospěšnosti zahraničních pobytů, motivovali své děti k mobilitě a pokud možno je podporovali při přípravě na pobyt v zahraničí a jeho uskutečnění; v tomto ohledu je velkou výzvou oslovit společenské vrstvy bez vzdělání a ekonomicky znevýhodněné skupiny;

22. důrazně se zasazuje o to, aby ekonomicky nebo sociálně znevýhodněné skupiny, osoby se zvláštními potřebami a mladí lidé z rodin migrantů byli více zapojeni do programů mobility a byla jim v případě potřeby poskytnuta dodatečná pomoc ve formě vyšších stropů finanční podpory, neboť právě tyto skupiny obyvatelstva se často potýkají se specifickými překážkami;

23. nehledě na oprávněný požadavek rozvoje přeshraniční mobility ve vzdělávání varuje před opomíjením dalších úkolů a potřeb škol, vysokých škol, učilišť a jiných vzdělávacích zařízení – např. v souvislosti s rozvržením školního roku resp. dlouhodobějším plánováním výuky – na úkor kvality vzdělání;

24. vyslovuje se pro to, aby vzdělávací programy EU podporující mobilitu pokračovaly i po roce 2013, a vyzývá Komisi, Radu a Evropský parlament, aby při přípravě víceletého finančního rámce na období 2014–2020 včas naplánovaly dostatečné finanční prostředky;

25. je potěšen, že se zelená kniha opakovaně zabývá zásadním přínosem místní a regionální úrovně k podpoře mobility; apeluje proto na Komisi, aby při vypracování a provádění programů mobility tuto základní úlohu územních orgánů více zohlednila tím, že je natrvalo zapojí do přípravy programů;

26. zasazuje se o to, aby se požadavek podporovat mobilitu mladých lidí i mezi obory odrazil i při vypracování programu Společenství pro celoživotní učení; žákům na všech typech škol by například mohla být poskytnuta možnost, aby absolvovali praxi v podnicích nebo v jiných mimoškolních zařízeních v zahraničí;

27. doporučuje podstatným způsobem omezit administrativní náklady spojené s opatřeními EU v oblasti mobility a zjednodušit složité formuláře žádostí;

28. připomíná příslušným orgánům na národní, regionální a místní úrovni, aby finanční prostředky v oblasti vzdělávání, které se uvolnily z důvodu snížení porodnosti v členských státech Evropské unie, zůstaly zachovány a mohly být použity mj. na podporu mobility ve vzdělávání s ohledem na množství i kvalitu;

29. vyzývá členské státy a místní a regionální orgány, aby v rámci své oblasti odpovědnosti a působnosti přijaly opatření, která budou podporovat mobilitu a přispívat k odstraňování jejích překážek;

30. domnívá se, že makroregiony, které hrají v Evropské unii s nyní již 27 členskými státy stále významnější roli, mohou významným způsobem přispět i v souvislosti s podporou mobility ve vzdělávání;

31. doporučuje místním a regionálním orgánům, aby prostřednictvím svých opatření v oblasti mobility zaměřených na partnerství regionů a měst přispěly k neformálnímu vzdělávání;

32. domnívá se, že ve stále globálnější znalostní společnosti je nezbytné vypěstovat povědomí o významu mezinárodních kompetencí i u učitelů, školitelů, zaměstnavatelů a veřejnosti obecně;

K novému partnerství pro mobilitu

33. sdílí názor Komise, že k výraznému zvýšení možností mobility u mladých lidí je nutný společný postup ve všech oblastech a že je k tomu třeba nového partnerství, v jehož rámci budou veřejné orgány spolupracovat v oblasti vzdělávání a mládeže s občanskou společností, podniky a mnoha dalšími subjekty;

34. zasazuje se o to, aby bylo ve všech oblastech a na všech úrovních vyvinuto úsilí o využití veškerého dostupného potenciálu mobility a nalezení nových způsobů podpory mobility;

35. dává za pravdu Komisi, že „širitelé“ (např. učitelé, školitelé, pracovníci s mládeží a bývalí účastníci programů mobility) hrají v podpoře mobility mladých lidí klíčovou roli, a doporučuje proto více zdůraznit tuto důležitou funkci širitelů v budoucích veřejných soutěžích a generacích programů;

36. vítá novou iniciativu Comenius Regio, která umožňuje zapojení mimoškolních zařízení a usiluje o podporu evropské spolupráce v oblasti škol na úrovni obcí a regionů a při níž mohou partneři spolupracovat na tématech společného zájmu, vyměňovat si zkušenosti a budovat udržitelné struktury;

37. vzhledem k rozvržení kompetencí v oblasti vzdělávání a různorodosti subjektů v této oblasti je zdrženlivý vůči požadavku Komise na povinnou spolupráci evropských, celostátních a regionálních orgánů se vzdělávacími zařízeními, subjekty občanské společnosti a místními orgány s cílem sloučit jednotlivé možnosti financování;

38. ponechává k uvážení, že i přes sloučení finančních prostředků se společný základ finančních zdrojů nezvyšší, a proto se zasazuje především o zvyšování kvality stávajících programů a lepší informovanost o existujících nabídkách;

39. vyzývá místní a regionální orgány, aby za účelem podpory mobility ve vzdělávání uskutečňovaly nejen projekty v rámci programu celoživotního učení, ale také podrobně přezkoumaly, do jaké míry lze opatření na podporu mobility v oblasti odborné přípravy např. v rámci dvoustranných a vícestranných partnerství regionů financovat také z prostředků evropských strukturálních fondů;

40. vybízí vysoké školy, aby v zájmu podpory mobility nalezly nové formy spolupráce mezi veřejnými zařízeními a soukromým sektorem;

41. apeluje na podniky, aby přispěly k podpoře mobility především v oblasti odborného vzdělávání a přípravy a výzkumu a aby nehledě na z části značné strukturální rozdíly v systémech odborného vzdělávání podporovaly projekty mobility pro učně a aby i za obtížné hospodářské situace investovaly do znalostí, schopností a kompetencí;

42. připomíná svoji podporu pilotní iniciativě „Erasmus pro zvolené místní a regionální představitele“⁽¹⁾, díky níž mají tito představitelé získat možnost rozšiřovat své znalosti, sbírat nové zkušenosti a vyměňovat si osvědčené postupy;

43. zastává sice názor, že virtuální mobilita může zkušenosti s fyzickou mobilitou pouze podpořit a ne nahradit, nicméně je přesvědčen, že virtuální mobilita může být pro fyzickou mobilitu cenným přínosem tím, že mladým lidem podstatným způsobem usnadní přípravu na fyzickou mobilitu a udržitelným způsobem zlepší její kvalitu;

K vytyčení cílů mobility na evropské, regionální a místní úrovni

44. odkazuje na závěry ze zasedání Rady dne 12. května 2009 o strategickém rámci evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy, v nichž je Komise vyzývána, aby do konce roku 2010 předložila návrh referenčních úrovní evropských průměrných výsledků („evropské referenční úrovně“), které by zohledňovaly aspekty množství a kvality, a s velkým zájmem očekává výsledky této práce;

45. připomíná, že evropské referenční úrovně neznamenají stanovení cílů jednotlivých států a neudávají žádná rozhodnutí, která musejí přijmout jednotlivé vlády, i když národní opatření budou na základě priorit jednotlivých států přispěvkem k dosažení referenčních úrovní;

46. vzhledem k podnětu Komise stanovit vedle evropských referenčních úrovní průměrných výsledků také zvláštní referenční úrovně pro regiony, vysoké školy, školy, podniky a sdružení upozorňuje preventivně na to, že určení národních nebo regionálních referenčních úrovní spadá do pravomocí jednotlivých členských států;

47. dále důrazně poukazuje na to, že zavedení nových ukazatelů a referenčních úrovní může za určitých okolností vést ke značnému dodatečnému administrativnímu a finančnímu zatížení pro národní, regionální a místní úroveň, a proto by k němu vzhledem ke snahám Komise o odbourání byrokracie mělo dojít pouze v případě, že podrobná analýza nákladů a výnosů bude pozitivní;

48. vyzývá proto Komisi, aby po vyhodnocení výsledků konzultací vytvořila soupis osvědčených postupů s konkrétními a praktickými možnostmi řešení současných problémů v oblasti podpory mobility a tento soupis následně postoupila příslušným národním, regionálním a místním odpovědným činitelům.

V Bruselu dne 10. února 2010

Předsedkyně
Výboru regionů
Mercedes BRESSO

⁽¹⁾ Bílá kniha Výboru regionů o víceúrovňové správě věcí veřejných, CdR 89/2009.